

# Mødet den 2. April 1908.

---

Fraværende: Filtenborg, Harald Jensen og J. C. Petersen.

1. (J. Nr. 5<sup>4</sup>—07). Indenrigsministeriets Approbation paa Opførelse af en **Vagt- og Arrestbygning** ved Artillerikasernen.

Til Efterretning.

2. (J. Nr. 301—07). Skrivelse fra Stiftamtet med Stadfæstelse paa det foreslaaede **Tillæg til Politivedtægten**. (Børns Kørsel med Trækvogne m. m.)

Til Efterretning,

3. (J. Nr. 564—07). Indstilling om, at **Gasværkets Rensehus** forlænges og udvides med to nye Rensere, og at Bevillingen til Gasværkets Udvidelse i den Anledning forhøjes med 30000 Kr. til 400000 Kr.

V e s t e s e n erindrede om, at Udvalget tidligere havde gjort opmærksom paa, at en Udvidelse af Rensehuset var paatrængende nødvendig. I December Maaned havde Situationen været ret prekær, idet Forbruget da havde været saa stort, at man havde maatte gaa med betydeligt større Tryk en egentlig tilladt, ja man havde endog maattet stoppe Vandlaasene ved de gamle Rensere med Ler. Til Rensehusets Udvidelse og de nødvendige Apparater vilde der medgaa 60000 Kr., men da der til Beholderen kunde spares en Del, behøvede

Totalsummen til Gasværkets Udvidelser kun at forhøjes med 30000 Kr altsaa til 400000 Kr. Skønt man foreløbig maatte nøjes med den gamle Saltvandsledning, fordi den ny endnu ikke kunde lægges, foreslog Udvalget dog, at man allerede nu opførte den ny Sugebrønd.

Magnus Nielsen kunde nok se, at den foreslaaede Bevilling var nødvendig, men haabede, at de store Bevillinger til Gasværket snart maatte høre op, saa Gasprisen kunde reduceres og komme i Overensstemmelse med Prisen i andre Byer. For Øjeblikket kunde der vel næppe være Tale om nogen Nedsættelse; men naar den engang kom, vilde den blive hilst med Glæde, og Udvalget havde i sin Tid lovet at komme med Indstilling saavel i den Henseende som om at give Forbrugerne gratis Net.

Simonsen havde hørt lignende Røster før, men havde troet, at man foreløbig var ude over den Talen om Nedsættelse af Gasprisen. Sagen havde været berørt ved Budgetbehandlingen, men da syntes alle at være klar over, at man vilde være daarligt stillet, hvis der ikke kunde gøres Regning paa Indtægt af Gas- og Elektricitetsværket. Skulde Værket ingen Indtægt give, vilde Skatteprocenten stige endnu mere, og det klagede det Side over, som Hr. Magnus Nielsen tilhørte. Hr. Magnus Nielsen syntes derfor i Modstrid med sig selv, naar han ønskede Gasprisen ned. Taleren var ingen Ven af indirekte Beskatning; men det kneb med Pengene, og den Form for indirekte Beskatning, som her var Tale om, var ikke af de værste, eftersom Prisen var nedsat for Kogegas og Elektricitet til Motordrift. I Øjeblikket maatte man sikkert give Afkald paa en almindelig Nedsættelse, tilmed da store Forbrugere, som ellers unddrog sig Byens Byrder, derved dog kom til at svare noget.

M i k a e l J o h a n s e n troede, at den Side, Hr. Simonsen tilhørte, holdt paa lutter direkte Beskatning, og fandt det derfor mærkeligt, at Hr. Simonsen nu talte for at bevare indirekte Skatter. Fra Talerens Parti var der ikke talt meget imod en høj Skatteprocent, kun en enkelt Mand havde gjort dette. Ved at bibeholde den høje Gaspris var man uretfærdig mod en enkelt Befolkningsklasse.

J a k o b J e n s e n kunde nok finde det morsomt engang imellem at høre det unge Højres Agitationstaler, men i Længden virkede disse dog trættende. Enhver Kommune, der overtog en Produktion, maatte ordne Driften saaledes, at den kunde bære sig og udvides. Andet skete der ikke her, saa der var ikke Tale om indirekte Beskatning. Saa længe der var Tale om Udvidelser, kunde der ikke ske nogen Nedsættelse af Prisen. Den nu foreslaaede Udvidelse var sund og fornøftig, saa den kunde han anbefale. Byen var i Udvikling, og det var nødvendigt at udvide Værket, saaledes at det kunde være paa Højde med de Fordringer, Borgerne stillede til det.

N ø r g a a r d anbefalede Indstillingen, idet han ansaa det for rigtigt at foretage saadanne Udvidelser, at man kunde tilfredsstille Behovet. Han kunde ikke gaa med til, at Kommunen skulde have stor Indtægt af Værket, og troede, Byraadet var enigt om, at Overskuddet her ikke var større, end det burde være, naar der skulde være Tale om at drive Værket som Forretning. Det viste sig, at Udvidelserne kom hurtigere, end man havde tænkt sig, saa hvis det var en privat Mand, der drev Forretningen, maatte der lægges ganske anderledes hen for at imødegaa Udvidelserne. I Realiteten var alle vist enige om det Princip, hvorefter Værket blev drevet, da der aldrig havde

foreligget Modforslag om Nedsættelse af Prisen, saa det hele var næppe andet end en Strid om Ord.

M i k a e l J o h a n s e n udtalte, at saa snart der blev sagt noget, Hr. Jakob Jensen ikke syntes om, for han op og talte om Agitation. Højre i Byraadet behøvede ikke at drive Agitation og holdt ikke Agitationstaler, saaledes som Hr. Jakob Jensen ved Budgetbehandlingen havde gjort. Det var rigtigt, at Gasværket skulde drives som Forretning, men der maatte være Forskel paa den Maade, hvorpaa en Kommune og en privat Mand drev en Forretning. Kommunen skulde fordele Byrderne ligeligt; men da det hovedsagelig var de næringsdrivende, der brugte Gassen, medførte den høje Pris, at denne ene Befolkningsklasse kom til at bære en vel stor Del af Byrden.

S a m u e l s e n anbefalede Udvidelsen som paa-trængende nødvendig. I Dagene om ved den 21. December i Fjor havde Arbejdet ligefrem været livsfarligt for Arbejderne. Han kunde slet ikke forstaa Talen om at sætte Gasprisen ned, for Værket var kun en god Forretning og ikke mere, og Udvalget havde aldrig lovet at give Konsumenterne gratis Net. Idet han endnu engang anbefalede Indstillingen, tilraadede han, at man ikke beskæftigede sig med at sætte Prisen ned, for næste Aar vilde der atter komme Forslag om betydelige Udvidelser særlig for Retorthusets Vedkommende.

M a g n u s N i e l s e n kunde fuldt ud slutte sig til Hr. Mikael Johansens Udtalelser og hævdede, at man maatte have Lov til at udtale sig, uden at de Herrer Jakob Jensen og Simonsen behøvede at fare op. Gasværket kunde ikke sammenlignes med en almindelig Forretning, og Nutidens Skatteydere skulde ikke bære Byrden for dem, der kom. Han havde tænkt sig, at Kommunen pro-

ducerede Gas for at levere denne billigt til Børgerne og ikke for at skaffe Penge i Kommunens Kasse. Naar Værket bar sig, var det tilstrækkeligt.

Overgik til 2. Behandling.

4. (J. Nr. 558—07.) Regnskabet for M. C. Lottrups Legat for 1906—07 sendtes til Revision paa fundatsmæssig Maade.
5. (J. Nr. 561—07.) **Politikassens Regnskab** for 1907.

Samuel sen spurgte, om Byraadet havde nogen Indflydelse paa Regnskabet, som vel egentlig kun forelaa til Efterretning, da det allerede var approberet af Amtet. Hvis Byraadet imidlertid havde nogen Indflydelse derpaa, vilde han henstille, at Opkrævningen af Hundeafgift kom ind under Byens øvrige Opkrævninger, da der derved sikkert kunde spares en Del. Ved Budgetbehandlingen havde Politimesteren udtalt, at yngre Betjente efter den ny Lønningsmaades Gennemførelse ikke mere vilde faa Gratiale af Kassen, men efter Regnskabet fik de yngre Betjente imidlertid kun 40 Kr., medens Politiasistenten fik 400 Kr. Kassen var særdeles velhavende; den ejede over 63,000 Kr., hvoraf ganske vist de 50,000 var sat i Obligationer, men hvis Byraadet kunde, vilde det dog vist være heldigt, om det fik Indflydelse paa Fordelingen af Gratialerne. Endelig maatte det bemærkes, at Bødernes Antal syntes at være steget vel meget i Forhold til Byens Vækst.

Formanden bekræftede, at Regnskabet for saa vidt kun forelaa til Efterretning, som man ikke kunde gribe ind i det, men at der derved dog gaves Lejlighed til at fremkomme med Bemærkninger, der kunde bevirke, at et eller andet kunde blive ændret i Fremtiden.

Simonsen fandt det utroligt, hvad Politi-

kassen kunde bruges til. Ved løseligt Gennemsyn havde han saaledes fundet, at der var afholdt Alimentationsbidrag deraf og givet Erstatning for en Cykle, der var afhændet for tidlig. Man kunde jo imidlertid ikke ændre noget ved Regnskabet, og han skulde derfor indskrænke sig til at fremkomme med et Par Henstillinger til rette Vedkommende angaaende Kassens Administration. Der fandtes opført en Indtægt paa 650 Kr., der efter hvad der kunde skønnes, hovedsagelig indkom ved Salg af Hittegods, medens den Sum, som de rette Ejermænd havde faaet tilbage, kun beløb sig til 196 Kr. Man fik derved en Følelse af, at den største Del af det fundne Gods blev solgt ved Auktion og ikke blev afhentet, og dette skyldtes vel sagtens, at Hittegodset ikke blev tilstrækkeligt fremlyst. Det maatte dog være Meningen, at det skulde bekendtgøres saa godt som muligt; men Fremlysningen indskrænkede sig til, at »Aarhus Stiftstidende« hver Maaned indeholdt en Liste over de tabte Sager. Det var ret hensynsløst kun at benytte dette Blad, da det var givet, at kun en mindre Del kom til Kundskab om Hittegodset. Hvis det overhovedet var Meningen med Bekendtgørelsen, at den skulde komme til Folks Kundskab, vilde det være naturligt, at der blev averteret i alle Byens Blade, men var dette ikke Meningen, kunde Bekendtgørelsen i »Aarhus Stiftstidende« ogsaa spares. At dette Forhold ikke hidrørte fra Modvilje mod de øvrige Blade, saa man deraf, at Politiets øvrige Bekendtgørelser udsendtes til alle Bladene. Ved at avertere Hittegodset i alle Bladene vilde Indtægten nok blive mindre, men det maatte der ses bort fra, hvis det var Meningen, at de skadelidte saa vidt muligt skulde have deres tabte Ejendele tilbage.

Maaske fandtes der en eller anden gammel Bestemmelse om, at Hittegodset skulde fremlyses i de privilegerede Blade, men nu havde man jo ikke andre privilegerede Blade end Statstidende, og den var der ingen, der læste. Naar Opkrævningen af Hundeafgift kunde give Politikassen en Indtægt af 2500 Kr., kunde man nok forvente, at Kassen vilde afholde Udgifterne til Underhold og Pasning af de Politihunde, som Politimesteren ved Skæbnens Vilje og Tidernes Ugunst havde faaet bevilget.

Nørgaard bemærkede, at det var Loven, som bestemte, hvad Politiet skulde have for at opkræve Hundeafgiften. Denne betød forøvrigt en betydelig Indtægt for Kommunen. I sin Tid havde man andraget om at faa Afgiften sat op, men Andragendet var blevet afslaaet. Man maatte ikke være blind for, at Politikassen afholdt ikke faa Udgifter, der uden den skulde bæres af Byen. Der var saaledes forskellige Kontorudgifter samt Tilskuddet til Pensionsfonden, og Gratialeerne var endelig en Del af Betjentenes Løn, som Byen blev befriet for at bære. Han kunde godt gaa med til, at Hittegodset blev bekendtgjort saa godt som muligt.

Lottrup foreslog, at Regnskabet i Aar blev overgivet Hr. Simonsen til Gennemsyn. Hr. Simonsen lod jo til at vise stor Interesse for det, og Hr. Harald Jensen, som nu i en Aarrække havde gennemgaaet det, syntes nu at have faaet sin Interesse derfor tilfredsstillet.

Samuel sen vilde spørge Formanden, om man ikke kunde henstille, at Betjentene fik Gratialer efter Anciennitet. Derved vilde Gratialerne blive mere retfærdigt fordelt.

Nørgaard fandt Hr. Samuel sens Forslag

noget i Modstrid med Vedtagelsen angaaende Politiets Lønninger. Uddelingen af Gratialerne var vist overladt det frie Skøn, og det Princip blev næppe fraveget.

Müller fremhævede, at Politimesteren ved Diskussionen om Politiets Lønninger blev henvist til at benytte Politikassen, naar der skulde gives Konduitebelønninger. Det forekom ham derfor, at Byraadet — særlig efter Politimesterens Udtalelser — ikke skulde blande sig i, hvorledes Gratialerne skulde uddeles.

Simonsen forekom det, at Gratialerne syntes at være fordelt efter samme Princip, som den tidligere Lønningsmaade fastslog, og at en hel Del af Gratialerne syntes fordelt, eftersom vedkommende havde været i Gunst. Der var dog vel næppe noget at gøre derved; men da man kunde gøre Henstillinger, vilde han henstille til Politimesteren ikke at gøre Alvor af sin Trussel; det vilde være meget kedeligt for de yngre Betjente, hvis Politimesteren skulde gøre Alvor af det, og det syntes ikke at være nogen Nødvendighed at straffe de yngre Betjente, fordi et stort Byraadsflertal havde tvunget et Lønningsreglement igennem, som Politimesteren ikke syntes om.

Jakob Jensen huskede nok, at Politimesteren havde bemærket, at han vilde blive nødt til at tage Gratialet fra de yngre Betjente, men havde dog, inden Debatten endte, faaet det Indtryk, at Politimesteren vilde benytte Gratialerne som hidtil. Næste Aar kunde man imidlertid se, hvorledes Gratialerne var uddelt, og saa kunde man kritisere, og selv om Politimesteren havde Ret til at uddele Gratialerne efter Skøn, vilde en Kritik fra Byraadet nok blive hørt. Politimesterens Udtalelse var vel nok lidt uovervejet.

M i k a e l J o h a n s e n mente at erindre, at det var Hr. Jakob Jensen, som havde henvist Politimesteren til at benytte Politikassen, saa man kunde ikke bebrejde Politimesteren noget, hvis han fulgte Henvisningen. Forøvrigt troede han ligesom Hr. Jakob Jensen, at Politimesteren vilde tage Hensyn til alle Betjentene. Det glædede ham, at Hr. Simonsen nu fortrød at have stemt imod Hr. Magnus Nielsens og Talerens Forslag om Betjentenes Lønninger. Dette Forslag var det bedste og vilde have gavnet Betjentene mest, men det slog Socialdemokraterne ned; dog maatte det erindres, at det ikke var noget stort Flertal, som satte Hr. Jakob Jensens Forslag igennem.

S i m o n s e n protesterede imod, at skulde have været med til at forringe Betjentenes Løn og fastholdt, at det Forslag, der blev ført igennem, frembød en stor Forbedring, og at den langt overvejende Del af Betjentene var godt tilfreds dermed.

F o r m a n d e n gjorde opmærksom paa, at selv om der nok kunde gøres Henstillinger, var der dog Grænser for, hvad der derved kunde opnaaes.

Det overdroges Hr. Simonsen at gennemgaa Politikassens Regnskab.

6. (J. Nr. 486---07). Det vedtoges, at Beløbet til Indretning af **Badeanstalten** ved Gasværket udredes af Laan.

Udenfor Dagsordenen meddelte

7. M i k a e l J o h a n s e n, at Foreningen for Handel, Haandværk og Industri den 10. Oktober 1907 havde indsendt Andragende til Byraadet om at faa udbrugte elektriske Lamper erstattet af Elektricitetsværket, og at Foreningen endnu 6 Maaneder senere intet Svar havde faaet. Hvor Skylden laa, vidste han ikke; men han syntes, at Andra-

gerne dog var berettigede til at forvente et Svar. Kravet om at faa Lamperne erstattet syntes meget rimeligt, og det var da ogsaa flere Gange stillet i Udsigt, at man her vilde indføre en lignende Ordning, som den de havde i København. For Byen kunde det ikke koste meget, men for den enkelte Forretning, der brugte mange Lamper, vilde det dog spille en Rolle. Idet han udtalte sin Tilslutning til det i Andragendet rejste Krav, bad han om en Udtalelse om, hvorfor Andragerne endnu intet Svar havde faaet.

V e s t e s e n oplyste, at Belysningsudvalget forlængst havde taget Stilling til Sagen og foreslog Byraadet ikke at imødekomme Andragerne. Fra Belysningsudvalget var Sagen sammen med Belysningsvæsenets Budget sendt til Budgetudvalget, og da Budgetbehandlingen først nylig var afsluttet, var det ikke saa underligt, at der endnu ikke var afgaaet noget Svar. Grunden til Udvalgets Stilling til Sagen var, at det i Øjeblikket var umuligt at vejlede Byraadet i, hvad en Ordning som den omtalte vilde medføre. Lamperne befandt sig nemlig for Tiden i en betydelig Udvikling, og der skete stadig nye Opfindelser, der tog alle mulige Arter af Materiale i Anvendelse. Der fremkom derfor den ene Lampe efter den anden, som, skønt de var ret dyre, lokkede ved at love en betydelig Nedgang i Energiforbruget. At de brugte betydelig mindre Strøm end de edisonske Lamper var rigtignok, men de var dyre, og man kendte ikke deres Levedygtighed. Hvis man derfor vilde anbringe en Kapital i Lamper, stod man usikker over for, hvilken Lampe man skulde anskaffe, og der vilde løbes en Risiko, som Udvalget ikke paa nogen Maade kunde anbefale Byraadet at gaa med til. Som Forholdene nu var, maatte det

absolut fraraades, at en By satte Midler i Lamper; i København havde man vel gjort dette, men det kunde være, at man allerede havde fortrudt det. Maaske vilde det at forny kasserede Lamper ej heller være den rigtige Maade at hjælpe Forbrugerne paa, da Interessen for Lampernes Behandling derved nok noget kunde svækkes. Udvalget havde derfor forsøgt at finde andre Veje og var nu i Begreb med at foreslaa Lempelser med Hensyn til Maalerlejen.

Samuel sen kunde give Hr. Mikael Johansen Ret i, at det var uhøfligt ikke at svare, men Grunden var jo nu oplyst. Han vilde advare Byraadet mod nogen Sinde at gaa med til at erstatte de udbrugte Lamper, da det var uberegneligt, hvad en saadan Ordning kunde medføre. Saa maatte man dog hellere nedsætte Prisen for Elektricitet, men paa det nuværende Tidspunkt, da Budgettet var lagt med den nugældende Pris som Grundlag, vilde dette dog være i høj Grad vanskeligt. I København havde man sikkert bitterlig fortrudt den der indførte Ordning med Lamperne.

Mikael Johansen havde før paataalt, at adskillige Andragender ikke kom for Byraadet, men blev i Udvalgene, og vilde henstille, at alle Andragender for Fremtiden, inden de sendtes til Udvalgene, først blev forelagt Byraadet. Det var nok rigtigt som af Hr. Vestesen fremhævet, at det kunde blive farligt at erstatte de udbrugte Lamper, men da der i Forfjor var Forespørgsel om at sætte Elektricitetsprisen ned, blev der svaret nej, men samtidig antydet, at en Lempelse mulig kunde komme til at gaa i Retning af gratis Lamper. Andragerne vilde dog sikkert hellere have Nedsættelse af selve Prisen.

L o t t r u p indrømmede, at man havde stillet

gratis Lamper i Udsigt, men da der senere var fremkommet saa mange nye Lamper, vilde en saadan Ordning være ganske urimelig.

F o r m a n d e n hævde, at det i mange Tilfælde var nødvendigt at sende Andragenderne direkte til Udvalgene, og vilde ikke binde sig til altid først at lade dem komme til Behandling i Byraadet, da Diskussionen derved vilde faa et vel løst Grundlag. At nærværende Andragende endnu var ubesvaret laa for en Del i, at det var indkommet paa en uheldig Tid. For de Sager, der skulde med ved Budgetbehandlingen, kunde der selvfølgelig ikke ventes Svar, inden denne var forbi.

J a k o b J e n s e n mente, at det vilde blive nogle skrækkelige Byraadsmøder, hvis Hr. Mikael Johansens Forslag skulde følges.

M i k a e l J o h a n s e n troede ikke, det vilde være uoverkommeligt for Byraadet at behandle Andragenderne, inden de gik i Udvalg. Maaske var det undertiden gavnligt, at Andragenderne først gik til Udvalgene, men det kunde ogsaa nok undertiden være gavnligt, om de først kom i Byraadet, og det var kedeligt for Raadets Medlemmer at blive spurgt om Sager, de slet intet havde hørt til. Angaaende Hr. Jakob Jensens Bemærkning skulde han sige, at Hr. Jakob Jensen aldeles ikke kunde fornærme ham,

F o r m a n d e n syntes, at Hr. Mikael Johansen let kunde faa Lejlighed til at spørge ham, hvis der var noget Byraadet vedrørende, han ønskede Oplysninger om.

N ø r g a a r d vilde anse det for den naturligste Fremgangsmaade, at man henvendte sig til Byraadskontoret, hvis der var noget, man ønskede Besked paa. Den Maade, her var anvendt, smagte lidt af Ubehagelighed.

8. Müller havde ved at færdes i den nordlige Del af Byen set, at der paa Trekanten, hvor Christian den Niendes Børnehjem skulde ligge, rejste sig en stor Bygning. Han vilde spørge, om der foruden denne Bygning nu ogsaa kunde blive Plads til Børnehjemmet.

Formanden fandt Formen for Hr. Müllers Forespørgsel meget tiltalende, men det var ham ubegribeligt, at Hr. Müller kunde være uvidende om, hvilken Bygning det var, der var rejst, for Sagen havde dog foreligget flere Gange i Byraadet. Hr. Müller maatte vel saa ikke have fulgt rigtig med.

Müller maatte spørge, om det da var selve Børnehjemmet, der var rejst, for hvis det var det, maatte han sige, at det vilde have været meget behageligt for Byraadet at have faaet Underretning om, naar Bygningen skulde rejses.

Mikael Johansen mindede om, at adskillige af Bidragene til Børnehjemmet var givet med det Forbehold, at Hjemmet skulde være en selvejende Institution, men endnu var det ikke afgjort, hvorledes Hjemmet skulde drives. Den Sag burde snarest endelig ordnes, men maaske var der nedsat et Udvalg; hvem dette bestod af stod vist ikke klart for alle.

Formanden oplyste, at han efter Arkitektens Henstilling var gaaet med til at give Arbejderne et lille Gratiale i Stedet for et Gilde. Senere havde han faaet at vide, at der alligevel var holdt et mindre Gilde. Forøvrigt syntes han ikke, der var nogen Grund til at gøre et Nummer ud af den Sag. Udvalget bestod af de Herrer Nørgaard, Filtenborg, Sabroe, Jul. Andersen og Taleren.

---